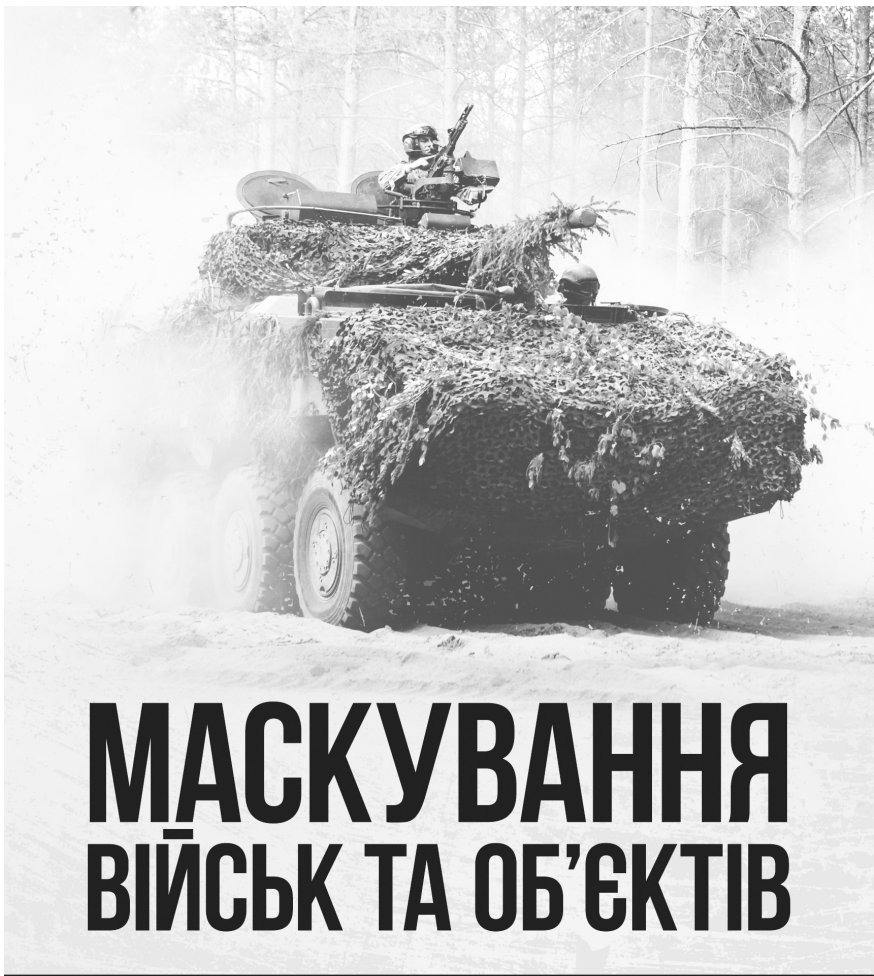

Маскування військ та об'єктів. Захист від високоточної зброї

У навчальному посібнику розкриваються основні положення маскування військ та об'єктів, а також захисту від ВТЗ з урахуванням досвіду бойових дій на території України та армій провідних країн світу.

Посібник призначений для курсантів (студентів), а також громадян, які навчаються за програмою офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого та може бути рекомендований для викладання дисциплін “Інженерна підготовка”, “Загальна тактика”, “Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів”, “Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у т. ч. охорона державної таємниці)” та у інших вищих військових навчальних закладах.

МАСКУВАННЯ ВІЙСЬК ТА ОБ'ЄКТІВ

ЗАХИСТ ВІД ВИСОКОТОЧНОЇ ЗБРОЇ

Видавництво
«К Н Т»
Київ — 2025

УДК 623.773.2:623.773.4

М 31

М 31 **Маскування військ та об'єктів. Захист від високоточної зброї:** навчальний посібник / В. В. Пугач, В. П. Чепурний, А. І. Куртов, С. С. Корольов, Г. А. Зміївський, О. В. Рибкін, Ф. В. Яременко, В. І. Горбунов. — Київ: «КНТ», 2025. — 116 с.

ISBN 978-611-01-3434-7

У навчальному посібнику розкриваються основні положення маскування військ та об'єктів, а також захисту від ВТЗ з урахуванням досвіду бойових дій на території України та армій провідних країн світу.

Посібник призначений для курсантів (студентів), а також громадян, які навчаються за програмою офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого та може бути рекомендований для викладання дисциплін “Інженерна підготовка”, “Загальна тактика”, “Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів”, “Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у т. ч. охорона державної таємниці)” та у інших вищих військових навчальних закладах.

ISBN 978-611-01-3434-7

© Пугач В.В., Чепурний В.П., Куртов А.І., Корольов С.С.,
Зміївський Г.А., Рибкін О.В., Яременко Ф.В., Горбунов В.І., 2025.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІЧНОЇ РОЗВІДКИ ПРОТИВНИКА	7
Питання для самоконтролю	13
2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО МАСКУВАННЯ	14
2.1. Способи та прийоми маскування	14
2.2. Принципи та види маскування	18
2.3. Основні демаскуючі ознаки військових об'єктів	19
Питання для самоконтролю	21
3. МАСКУВАЛЬНЕ ФАРБУВАННЯ	22
3.1. Види захисного фарбування	22
3.2. Цифрове деформуюче фарбування військової техніки Збройних Сил України	24
Питання для самоконтролю	26
4. ТАБЕЛЬНІ ЗАСОБИ МАСКУВАННЯ	27
4.1. Засоби індивідуального маскування	27
4.2. Табельні маскувальні комплекти	29
4.3. Військові маски	36
Питання для самоконтролю	40
5. МАСКИ, ЩО ВИГОТОВЛЮЮТЬСЯ У ВІЙСЬКАХ	41
Питання для самоконтролю	44
6. МАСКУВАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ, ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ, ФОРТИФІКАЦІЙНИХ СПОРУД ТА ОЗБРОЄННЯ	45
6.1. Маскування особового складу	45
6.2. Маскування озброєння, фортифікаційних споруд та військової техніки	47
Питання для самоконтролю	65
7. ЗАХИСТ ВІД ВИСОКОТОЧНОЇ ЗБРОЇ (ВТЗ). ЗАСОБИ Й ПРИЙОМИ ІМІТАЦІЇ ВІЙСЬК ТА ОБ'ЄКТІВ	66
7.1. Захист від високоточної зброї (ВТЗ)	66
7.2. Улаштування хибних споруд та засоби імітації	69
Питання для самоконтролю	80
8. АЕРОЗОЛЬНЕ МАСКУВАННЯ ДІЙ ВІЙСЬК ТА ОБ'ЄКТІВ	81
8.1. Засоби аерозольного маскування	81
8.2. Застосування аерозольного маскування для захисту підрозділів та об'єктів	90
Питання для самоконтролю	94
ВИСНОВКИ	95
ЛІТЕРАТУРА	96
Додаток 1. ОСНОВНІ УМОВНІ ЗНАКИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В ЧАСТИНАХ (ПІДРОЗДІЛАХ) ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК	98

Додаток 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РОЗВІДКИ	109
Додаток 3. ХАРАКТЕРИСТИКИ ТАБЕЛЬНИХ МАСКУВАЛЬНИХ КОМПЛЕКТІВ ТА МАСОК	110
Додаток 4. ХАРАКТЕРИСТИКИ РАДІОЛОКАЦІЙНИХ ВІДБИВАЧІВ ПРОМИСЛОВОГО ВИГОТОВЛЕННЯ	114
Додаток 5. ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИМОВИХ ШАШОК	115
Додаток 6. ХАРАКТЕРИСТИКА РУЧНИХ ДИМОВИХ ГРАНАТ	115
Додаток 7. ОСНОВНІ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИМОВИХ МАШИН ТДА	115

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АГП	– аерозольний генератор переносний
АТО	– антитерористична операція
БДШ	– велика димова шашка
БМП	– бойова машина піхоти
БПЛА	– безпілотний літальний апарат
БТР	– бронетранспортер
ВТЗ	– високоточна зброя
ДМ	– мала димова шашка
ЗДП	– запалювально-димовий патрон
ЗРВ	– зенітні ракетні війська
ЗРК	– зенітний ракетний комплекс
зрдн	– зенітний ракетний дивізіон
ІМ	– імітаційний набій
КП	– командний пункт
КСП	– командно-спостережний пункт
КФП	– каталітична гнотова піч
ЛЗК	– макет хибного ЗРК
МКО	– маскувальний комплект оптичний
МКС	– маскувальний комплект синтетичний
МКТ	– маскувальний комплект тканинний
МРС	– радіорозора маска
МТБ	– танкова башта гумова
ОВТ	– озброєння та військова техніка
ОМУ	– відбивач металевий кутовий
ООС	– Операція Об'єднаних Сил
ПТРК	– протитанковий ракетний комплекс
ПУ	– пункт управління
РДГ	– ручна димова граната
РЛС	– радіолокаційна станція
РТВ	– Радіотехнічні війська
САУ	– самохідна артилерійська установка
СП	– спостережний пункт
ТДА	– димова машина
ТЗР	– технічні засоби розвідки
УМК	– універсальна каркасна маска
УДШ	– уніфікована димова шашка
ШСЗ	– штучний супутник землі
ШИРАС	– шашка імітації розривів артилерійських снарядів

– *Сержант Сміт!*
– *Так, сер!*
– *Я не бачив вас на заняттях з маскуванню!*
– *Дякую, сер!*

Армійський гумор країн НАТО

ВСТУП

Маскування (фр. *Masquer* – робити непомітним) – один із видів забезпечення бойових дій та повсякденної діяльності військ, які спрямовані на введення проривника в оману. Воно сприяє досягненню раптовості дій військ, збереженню їх бойової готовності та підвищенню живучості об’єктів.

Наприкінці ХХ ст. іноземні воєнні фахівці стали стверджувати, що значимість принципу раптовості на початку та у ході воєнних дій значно знизилася, оскільки в умовах застосування противником різноманітних засобів розвідки (космічних, повітряних, радіоелектронних тощо) та засобів високоточної зброї досягнути його мети шляхом проведення маскувальних заходів неможливо. Але, слід відзначити, сучасні воєнні конфлікти доказали повну хибність цих стверджень.

Аналіз локальних війн початку ХХІ стст. яскраво свідчить про те, що у переважній більшості армій провідних країн світу не тільки не відмовилися від заходів маскуванню, а й значно удосконалили їх на усіх рівнях.

Досвід, який був отриманий Збройними Силами України в ході проведення Операції Об’єднаних сил (раніше – Антитерористичної операції) та початкового періоду відбиття повномасштабної російської агресії яскраво свідчить, що саме завдяки ретельному плануванню та проведенню досконалих заходів маскуванню на усіх рівнях військового управління, вдалося досягти поставлених цілей в проведенні як оборонних, так і наступальних бойових дій, зберегти переважну більшість особового складу, озброєння та військової техніки та, як наслідок, вирвати у противника ініціативу.

Вивчення питань маскуванню військ та захисту від ударів високоточної зброї є актуальним для детального вивчення у ході навчального процесу у вищих військових навчальних закладах ЗС України під час викладання дисциплін “Інженерна підготовка”, “Загальна тактика”, “Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів”, “Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у т. ч. охорона державної таємниці)” для курсантів (студентів), а також громадян, які навчаються за програмою офіцерів запасу.

У даному навчальному посібнику розглянуті існуючі та перспективні засоби маскуванню, які стоять на озброєнні Збройних Сил України, армій провідних країн світу та країни-агресора.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІЧНОЇ РОЗВІДКИ ПРОТИВНИКА

Противник може вести космічну, повітряну, наземну і морську розвідку з застосуванням радіо-, радіотехнічних, оптичних (візуально-оптичних, фотографічних, телевізійних, інфрачервоних, лазерних), радіолокаційних, сейсмічних, радіаційних, хімічних, магнітометричних, акустичних (гідроакустичних) та інших засобів розвідки.

За видами (типами носіїв або місцем розташування апаратури розвідки) та способами добування розвідувальної інформації (типами апаратури розвідки) технічна розвідка поділяється на:

- оптичну;
- оптико-електронну;
- радіоелектронну;
- акустичну;
- гідроакустичну;
- сейсмічну;
- радіаційну, хімічну, біологічну;
- магнітометричну;
- комп'ютерну.

Космічна розвідка є основним видом технічної розвідки, яка забезпечує оперативне добування даних про війська та їх озброєння та військову техніку (далі – ОВТ).

Космічна розвідка ведеться, як правило, для вирішення стратегічних та оперативно-тактичних завдань (рис. 1).

Рис.1. Розвідувально-ударний супутник “Космос-2558” (рф)

Перевагами космічної розвідки є глобальність та оперативність, висока продуктивність та універсальність, можливість вирішення широкого спектру розвідувальних завдань при обмежених типах носіїв та складі розвідувальної апаратури, що використовується, проведення вибіркового спостереження за будь-яким районом чи об'єктом на території, яка розвідується.

За допомогою космічної розвідки вирішуються наступні основні завдання:

- виявлення військових і військово-промислових об'єктів й визначення їх координат;

- виявлення початку будівництва військових, військово-промислових об'єктів й періодичне спостереження за ходом будівництва з метою визначення його призначення та строків завершення;

- визначення профілю роботи оборонних підприємств, їхньої потужності й виду продукції, що випускається ними;

- періодичне спостереження за комунікаціями з метою розкриття значних перевезень військової техніки й вантажів;

- зйомка територій з метою картографування місцевості;

- виявлення пусків міжконтинентальних балістичних ракет й балістичних ракет підводних човнів;

- добування даних про місцезнаходження, режими роботи й параметри радіоелектронних засобів;

- перехоплення телеметричної інформації й сигналів засобів зв'язку.

Оптико-електронна розвідка, яка ведеться штучними супутниками Землі (далі – ШСЗ), дозволяє здійснювати періодичне спостереження за станом найважливіших об'єктів, за групами відомих об'єктів, здійснювати накопичування відомостей про них, відстеження можливих змін у їх стані, проводити термінову розвідку окремих об'єктів у критичних ситуаціях.

Оптико-електронна розвідка з ШСЗ здійснюється в видимому та інфрачервоному діапазоні спектру електромагнітного випромінювання (0,4-2,5 мкм). Лінійне розрізнення на місцевості сучасних систем космічної оптико-електронної розвідки, як правило, складає 0,2 м.

Радіо- і радіотехнічна розвідка з космосу ведеться з метою добування даних про місце розташування, режими роботи й параметри сигналів радіоелектронних засобів, для перехоплень сигналів радіотелеметричної апаратури й засобів зв'язку. Діапазон частот розвідки 30- 40000 МГц. Точність визначення координат 10 – 100 км.

Видова радіолокаційна розвідка з космосу здійснюється космічними апаратами, на яких встановлено однопозиційні багатопроменеві радіолокаційні станції (далі – РЛС) із синтезованою апертурою в сантиметровому діапазоні й однопозиційні однопроменеві РЛС бічного огляду із синтезованою апертурою в дециметровому діапазоні. Робоча довжина хвилі 3,5-23,2 см. Лінійне розрізнення на місцевості складає: в оглядовому режимі – 3-15 м; в детальному режимі – до 1 м.

Космічні апарати фоторозвідки забезпечують лінійне розрізнення на місцевості 0,8-1 м з шириною огляду місцевості 20- 50 км.

Повітряна розвідка є одним з найбільш інформативних та оперативних

видів розвідки, яка забезпечує бойові дії усіх видів та родів військ Збройних Сил даними про угруповання противника та фізико-географічні умови району операцій (бойових дій) .

Основу повітряної розвідки складають пілотовані та безпілотні стратегічні, оперативно-тактичні та тактичні літаки-розвідники (рис. 2). Повітряна розвідка може виконуватися окремими цивільними літаками як вітчизняних, так і іноземних компаній.

Значний радіус дій та швидкість польоту літальних апаратів дозволяє за допомогою розвідувальної апаратури добувати необхідні дані в короткий термін в порівнянні з термінами їх отримання іншими видами розвідок.

Повітряна розвідка ведеться стратегічними, тактичними літаками-розвідниками, а також патрульними літаками базової розвідувальної авіації. Повітряна розвідка може також здійснюватися безпілотними літаками-розвідниками й окремими літаками авіакомпаній при прольоті їх над територією України. З метою виконання міжнародних зобов'язань над територіями країн-учасниць здійснюються спостережні польоти з використанням літаків спостереження.

Літаки-розвідники здатні вести всі перераховані вище види космічної розвідки, в залежності від встановленої на борту розвідувальної апаратури.

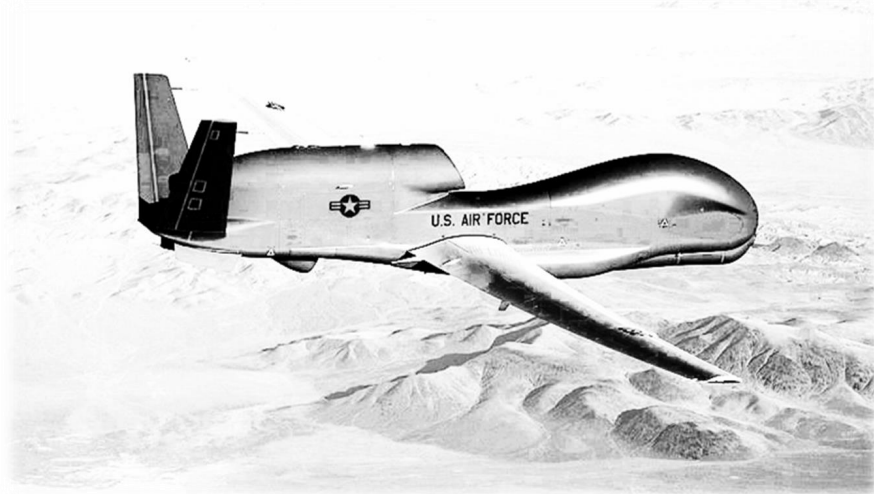

Рис. 2. Стратегічний розвідувальний БПЛА Global Hawk. 1 (США)

Повітряна фоторозвідка може здійснюватися у видимому та інфрачервоному діапазоні спектру (0,5-0,6 та 0,7-0,8 мкм відповідно) окремо або одночасно. Основний недолік фотографічної розвідки неможливість застосування вночі.

Оптико-електронна розвідка з літаків-розвідників здійснюється у

видимому та інфрачервоному діапазоні спектру. Її спектральний діапазон складає: у видимому діапазоні спектру – 0,4-0,6 мкм; в інфрачервоному – 3-14 мкм з урахуванням вікон прозорості атмосфери.

Рис. 3. Багатоцільовий безпілотний авіаційний комплекс Орлан – 10 (рф)

Рис. 4. Тактичний БПЛА Лелека -100 (Україна)

Повітряна радіолокаційна розвідка здійснюється з пілотованих та безпілотних літаків-розвідників з лінійним розрізненням на місцевості 0,3-45 м (рис. 3, 4).

Діапазон частот повітряної *радіо- та радіотехнічної розвідки* складає 30-40000 МГц з точністю пеленгування від $\pm 0,5$ до ± 9 град.

Морська розвідка ведеться для вирішення стратегічних, оперативно-тактичних та тактичних завдань спеціальними розвідувальними кораблями, бойовими надводними кораблями та підводними човнами. Так, наприклад, гідроакустична система Serberus Mod2 (ФРН) призначена для організації

протидиверсійної боротьби – виявлення бойових плавців противника в акваторії моря поблизу пункту постійної дислокації корабельного складу або у межах відпрацювання протидиверсійних заходів, забезпечення охорони та оборони групи кораблів, катерів й суден під час необладнаної стоянки й дозволяють виявляти водолаза з аквалангом замкнутого циклу в радіусі у 700 метрів та в автоматичному режимі сповіщати оператора (рис. 5).

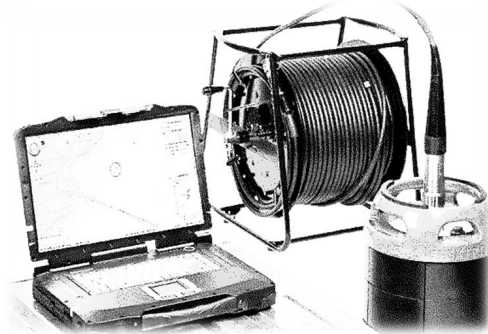

Рис. 5. Гідроакустична система Cerberus Mod2 (Німеччина).

Наземна розвідка ведеться для вирішення стратегічних, оперативно-тактичних та тактичних завдань стаціонарними та рухомими центрами, постами та групами. Для ведення наземної розвідки використовуються практично усі технічні засоби розвідки: оптичні, оптико-електронні, радіолокаційні тощо (рис. 6).

Рис. 6. Станція ближньої розвідки СБР-5М1 “Фара-1” (рф)

Наземні оптико-електронні системи (ОЕС) дозволяють виявляти, розпізнавати, ідентифікувати та визначати координати цілей незалежно від часу доби та застосування противником засобів маскуванню видимого діапазону оптичного спектра. Поділяють на прилади нічного бачення (ПНБ), тепловізійні прилади, комбіновані (мають декілька каналів на одній платформі, але з роздільними об'єктивами), а також прилади з сумісними каналами зі спостереженням через загальний об'єктив (рис. 7, 8).

Рис.7. Прилад нічного бачення Vectronix Moskito 77 (США)

Рис. 8. Тепловізійний бінокляр ARCHER TGX-8/75 (країни НАТО)

Серед нових засобів наземної розвідки противника слід згадати вітчизняний патрульний радіолокатор 12L1 “Борсук”, який переноситься військовослужбовцем. Він забезпечує виявлення людей, наземних та надводних транспортних засобів. На екрані індикатора РЛС 112L1 “Борсук” інформація про рухому ціль відображається у вигляді амплітуди сигналу (ідентифікація цілі –

людина, група людей, автотранспорт, тварина, відбувається за звуковим сигналом в навушниках) (рис. 9).

Рис. 9. патрульний радіолокатор 12L1 “Борсук” (Україна)

Загальна характеристика технічних засобів розвідки (далі – ТЗР), які можуть бути використанні для виявлення військових об’єктів наведена в Додатку 1.

Питання для самоконтролю:

1. Які технічні засоби розвідки ви можете назвати?
2. Перерахуйте види повітряної розвідки.
3. Що є основним видом технічної розвідки?
4. Дайте визначення повітряній розвідці?
5. Визначте складові повітряної розвідки.
6. Які складові повітряної розвідки ви можете вказати?
7. Вкажіть основні засоби повітряної розвідки.
8. Дайте визначення морській розвідці.
9. Які задачі надаються наземній розвідці?
10. Вкажіть основні складові технічної розвідки за способом добування розвідувальної інформації.

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО МАСКУВАННЯ

Маскування організовується і здійснюється з метою введення противника в оману стосовно складу, положення і характеру дій підрозділів, їх призначення і побудови бойового порядку та спрямоване на досягнення раптовості дій, підвищення живучості і збереження боєздатності підрозділів. Воно повинно бути різноманітним й переконливим та проводитися безперервно, активно, узгоджено з іншими видами забезпечення.

Об'єктами маскування є:

- особовий склад, техніка і озброєння підрозділів;
- фортифікаційні споруди, позиції, пункти управління, загородження, переправи, аеродроми, запаси матеріальних засобів тощо.

Об'єкти маскування поділяються на:

- одиночні (танк, окоп, будинок);
- групові (опорний пункт, вогнева позиція батареї, командний пункт тощо).

2.1. Способи та прийоми маскування

Способами маскування є:

- приховування;
- введення противника в оману.

Приховування полягає в недопущенні виникнення або усуненні демаскуючих ознак військ та об'єктів. Воно здійснюється частинами та підрозділами постійно, без спеціальних рішень старших командирів.

Приховування діяльності підрозділів забезпечується:

- використанням табельних засобів маскування і місцевих матеріалів;
- маскувальним фарбуванням ОВТ під фон навколишньої місцевості, застосуванням радіопоглинаючих матеріалів, аерозолів (димів) та інших матеріалів для зменшення оптичної, акустичної, теплової і радіолокаційної помітності ОВТ;
- розміщенням і переміщенням підрозділів з урахуванням (використанням) маскувальних властивостей місцевості, місцевих предметів, темного часу доби та інших умов обмеженої видимості;
- суворим виконанням вимог маскувальної дисципліни, дотриманням правил радіообміну;
- своєчасним виявленням і усуненням демаскуючих ознак.

Забезпечення прихованості діяльності підрозділів досягається:

- використанням табельних засобів маскування і місцевих матеріалів;
- маскувальним фарбуванням під фон навколишньої місцевості, застосуванням радіопоглинаючих матеріалів, аерозолів (димів) та інших матеріалів для зменшення оптичної, акустичної, теплової і радіолокаційної помітності озброєння і техніки;

– розміщення і переміщення підрозділів з урахуванням (використанням) маскувальних властивостей місцевості, місцевих предметів, темного часу доби та інших умов обмеженої видимості;

– дотриманням правил радіообміну;

– суворим виконанням вимог маскувальної дисципліни; своєчасним виявленням і усуненням демаскуючих ознак.

Введення противника в оману досягається проведенням комплексу заходів щодо нав'язування йому хибного уявлення про склад, положення і замисел дій підрозділів і об'єктів, які не відповідають дійсності.

Способами введення противника в оману є:

– дезінформація;

– демонстративні дії;

– імітація.

Дезінформація полягає у поширенні інформації, про склад, стан, положення, боєготовність (боездатність), характер і способи дій підрозділів, плани і наміри командування, призначення і стан озброєння, техніки й об'єктів та їх бойові можливості, яка не відповідає дійсності.

Дезінформація готується і проводиться централізовано, її цілі та завдання визначаються відповідним командувачем (командиром), узгоджуються з вищим штабом і доводяться до обмеженого кола посадових осіб.

Імітація полягає у відтворенні необхідних демаскуючих ознак діяльності підрозділів, озброєння, техніки, об'єктів та елементів обладнання місцевості для показу наявності або зміни їхнього положення і стану у визначених районах.

Імітація проводиться, як правило, в комбінації з демонстративними діями і дезінформацією противника.

Забороняється для введення противника в оману використовувати розпізнавальні знаки Червоного Хреста (Червоного Півмісяця), прапор парламентаря (білий прапор), знаки і емблеми Організації Об'єднаних Націй, однострою противника і розпізнавальних знаків його ОВТ, симулювати поранення (хворобу) і намір здатися у полон.

На хибних районах, на об'єктах, маршрутах повинні імітуватися засоби протиповітряної оборони для їхнього прикриття, система охорони і комендантська служба, а також обладнутися під'їзні колії, ув'язані з мережею дійсних доріг.

На хибних районах і на об'єктах обов'язково організується показ їх життєдіяльності, який включає імітацію дій військ і роботу радіоелектронних засобів, у тому числі системи зв'язку з вищими та підлеглими штабами, демонстративні пересування військ і техніки, проведення інженерних робіт і інші заходи. Крім того, імітуються наслідки авіаційних і вогневих ударів противника та роботи з їхньої ліквідації.

Найбільш доцільно імітацію проводити у поєднанні з демонстративними діями військ і дезінформацією противника військами (силами), виділеними для обладнання і підтримання життєдіяльності хибних об'єктів.

Демонстративні дії полягають у навмисному показі противнику силами і засобами, які спеціально виділяються, діяльності підрозділів у визначених районах з метою відвертання уваги від справжніх районів дій підрозділів.

Основними прийомами тактичного маскування є:

- використання маскувальних властивостей місцевості та природних умов для приховування військ та військових об'єктів;
- надання об'єктам маскувальних форм;
- маскувальне фарбування;
- застосування штучних масок та засобів радіолокаційного маскування;
- використання рослинності та маскувальна обробка місцевості;
- обладнання хибних позицій та об'єктів із застосуванням макетів та хибних споруд;
- застосування димових засобів (аерозолей);
- світлове, теплове маскування.

Використання маскувальних властивостей місцевості, природних умов для приховування військ та військових об'єктів полягає у застосуванні природних масок, видових властивостей місцевості, місцевих предметів, нічного часу, туману, скупчення хмар та інших умов, що знижують ефективність застосування засобів розвідки противника. Вміле застосування цього прийому дозволяє приховувати військ, військові об'єкти та проведення інженерних робіт з мінімальною витратою сил, засобів і часу на виконання інженерно-технічних прийомів маскування. Даний прийом застосовується військами у першу чергу, в усіх видах бойової діяльності.

Маскувальні властивості місцевості оцінюються в процесі її вивчення. При цьому визначаються: відкриті, напівзакриті та закриті ділянки місцевості; кількість природних масок та можливість їх використання для прихованого розташування військ та об'єктів; маскувальна ємність всього району та окремих його ділянок; наявність доріг для прихованого пересування бойової і транспортної техніки; тривалість темного часу доби та снігового покриву; характер та тривалість туманів; кількість похмурих днів та інші умови обмеженої видимості.

Надання об'єктам маскувальних форм – це прийом, який дозволяє усунути (послабити) демаскуючі ознаки, властиві даному об'єкту, або відтворити демаскуючі ознаки об'єкта, що відрізняється за формою від об'єкта, що маскується. Маскувальна форма об'єкта розробляється в процесі його проектування, надається йому безпосередньо при створенні (будівництві) та удосконалюється в процесі експлуатації. Маскувальна форма надається об'єкту при маскуванні від оптичних та радіолокаційних засобів розвідки.

Основними способами надання об'єктам маскувальних форм від оптичних засобів розвідки є:

- зменшення їх розмірів, що спостерігаються (економна компоновка, застосування матеріалів з найкращими характеристиками за міцністю, заглиблення у ґрунт);
- зміна типових розмірів та форм;

Книги, які можуть вас зацікавити

Командиру підрозділу по застосуванню БпАК тактичного рівня (за досвідом проведення ООС (раніше АТО))

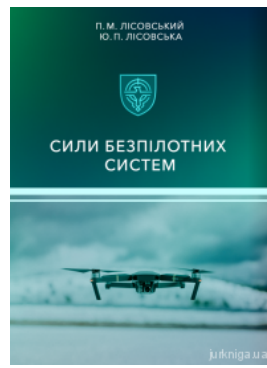
Військова розвідка. Навчальний посібник

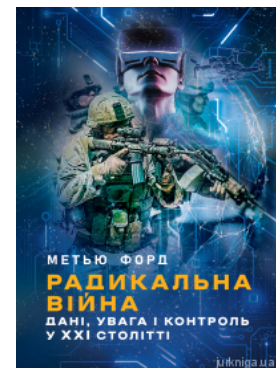
Тактична медицина. Навчальний посібник

Боротьба з ударними БпЛА іранського та російського виробництва «Shahed-136» («Герань-2») та «Ланцет-2». Методичні рекомендації загальновійськовим...

Сили безпілотних систем

Радикальна війна: дані, увага і контроль у XXI столітті

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт →](#)